

«Ynsaýmyn» näme, bilýäñizmi?

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

"Ynsaýmyn" näme, bilýäñizmi? «YNSAÝMYN» NÄME, BILÝÄÑIZMI?

24-nji fewraldaky ýazgymda “Sizden iňňän möhüm ylmy barlagyň meselesi barada soraýaryn” diýipdim. “Bir ylmy kitabyň üstünde işläp ýörün. Adyny geňirgenmegiňiz mümkin: YNSAÝMYN.”

Ynsanyň «ynsy»... Maýmynyň «aýmyny». Ewolýusion hromosom taýdan alanda iň ýakyn garyndaşymyz – ŞIMPANZE.

Stalin döwründe SSSR-de başlap, ondanam ABŞ-na, Hytaýa, Angliý, Fransiýa ýaýran ylmy laboratoriy synaglary we tebigy taýdan munuň pelsepewi jedelleri.

Urkaçy maýmyn bilen erkek adam... Ýa-da erkek maýmyn bilen urkaçy adamyň tohumynyň we ýumurtgalygynyň emeli ýoldan birleşdirilmegi arkaly täze jandary, täze jynsy döredip bolarmyka?

Kitabymyň şu sorag boýunça aýrylan bölümine pikirleriňizi ugradyp, muňa goşant goşmagyňyzy haýyş edipdim.

Sag boluň, gelen pikirleriň hemmesini ulandym. Ýazdym, kitaby tamamladym.

Jogabyna garaşan soraglarym şulardy:

- Bular ýaly zady etmek mümkinmi beri?
- Etiki taýdan nähili problemalary dörederkä?
- Dini gatlaklar bu üýtgeşmä nähili gararlarka?

Pikirleriňize-de, uzyn bolsun, gysga bolsun, tapawudy ýok – idalist, teist, ateist diýmän, hemmesine artdyrman, kemmän, ýoýman ýer berdim.

■ STALINDEN ABŞ-na

Kitapda nämeler ýok...

Stalin buýruk berýär: “Yeňilmezek ynsan jynsyny döretmegiňizi buýurýaryn... Agyry-yza duýmaýan... Aňrybaş çydamly... Hem-de näme berseň gaşyny çytman iýip bilýän iri mädeli...”

Taryhyň dili 1926-njy ýyly görkezende Ylymlar akademiýasy

Politbürodan şu görkezmäni alýar: “Janly we söweşjeň jandar ýasamaly!”

Özem bu işiň hötdesinden ynsan bilen maýmynyň gatyşygyndan “ynsaýmyn ýaly at berilmegi göz önüne tutulan gibrid jynsyň gelil biljekdigine ynanylýar.

Stalin bu wajyp tabşyrygy Iwanowa ynanyar. Şol döwür üçin ullakan pul bolan 200 müň dollarlyk çykdaýyny-da gaznadan bölüp berýär. Tabşyryk ýerine ýetirilýär, emma netijesiz tamamlanýar.

Iwanow diýilýän adam – hakyky alym. Ol Staliniň gurmakçy bolýan gibrid goşunyndan zyýada, ewolýusion taglymat bilen gyzyklanypdyr. Ol adamlaryň maýmyndan dörändigini subut etjek bolup jan edipdir.

Maýmymlar adamyň spermasy bilen tohumlandyrylsalar, netije nähili bordy? İşler şowuna bolan bolsa, göwreliligiň neneňsi öňe gitmegine itergi berjekdigini bilemzok.

Eger maýmyn-adam ýa-da adam-maýmyn gibridi döräýen ýagdaýynda iki esasy jynsyň gatnaşygynyň häzirki wagt çak edilşinden has ýakyn bolandygy subut ediljekdi.

ABŞ hem muny resmi we resmi däl ýagdaýda häzirem amala aşyrmagyn kül-külünde, elbetde.

Mysal üçin, «**MIT Technology Review**»-iň habar bermegine görä, amerikan goşuny soňky döwürde Minnesota unwersitetinde täze mahluk döretme maksatnamasyna 1.4 million dollar bölüp berdi.

■ AMALA AŞYRLAÝAN ÝAGDAÝYNDA...

Geň. Käbir alymlaryň pikirçe, bu iki jynsyň jübütleşmesinden doguljak gibrid çagany öndürmek üçin hiç hili esas ýok.

1977-nji ýylda «**Anatomical Record**» žurnalynda makaki maýmynyň adamyň spermasyndan göwreli bolandygy hakynda habar çap edilipdi.

Käbirleri akyll-paýhasyň diňe bir jynsa mahsus aýratynlykdygyny öňe sürýär. Bu pikire gol ýapsaň, eger iki akyllý jyns bir wagtda orta çyksa, biri ahyrynda beýlekä basdaşlyk edip başlar we beýlekiniň ýok bolmagyna sebäp bolar.

Haýwanlaryň ynsan derejesindäki akyll-paýhasa çenli

beýgelmegine päsgel berip biljek hiç hili ahlak-moral gadagançylygy ýok. Bolubam bilmez...

Ýöne haçanam bolsa bir wagt şolar ýaly ewolýusion üýtgeşme bolup geçse, olara garşy-da başga adamlaryň aglabasyna rowa gören zulum-sütemlerimiziň hasam beterini edermikä diýýän.

Halit KAKYNÇ.

25.08.2020, Odatv.com Geň-taňsy wakalar